

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD
REPUBLIKE SRPSKE
Broj: 86 0 P 006577 20 Rev 2
Banjaluka: 8.10.2020. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sastavljenom od sudija Tanja Bundalo, predsjednik vijeća, Senad Tica i Gorjana Popadić, član vijeća, u pravnoj stvari tužiteljice B.M. iz S. - zaselak P., M., koju zastupa punomoćnik Z.T. advokat iz M., protiv tuženih P.J. iz S., M. i T.J. iz S., M., koga zastupaju punomoćnici N.M. i M.Đ., advokati iz G., radi pobijanja dužnikovih pravnih radnji, vrijednost spora 31.257,80 KM, odlučujući o reviziji tuženog T.J. izjavljenoj protiv presude Okružnog suda u suda u Doboju broj: 86 0 P 006577 19 Gž 5 od 26.3.2020. godine, na sjednici održanoj 8.10.2020. godine, donio je

PRESUDU

Revizija se djelimično usvaja, tako što se žalba tuženog T.J. djelimično usvaja i presuda Osnovnog suda u Modriči broj: 86 0 P 006577 16 P 3 od 7.6.2019. godine preinačava u dijelu odluke o troškovima postupka (stav 3.), tako što se obavezuje ovaj tuženi da tužiteljici umjesto obaveze solidarne isplate iznosa od 8.352,00 KM, isplati iznos od 4.176,00 KM, dok se u preostalom dijelu revizija odbija.

Odbija se zahtjev tužiteljice za naknadu troškova revizionog postupka u iznosu od 1.125,00 KM.

Obrazloženje

Presudom Osnovnog suda u Modriči broj: 86 0 P 006577 16 P 3 od 7.6.2019. godine, usvojen je tužbeni zahtjev tužiteljice kojim je traženo da se utvrdi da ugovor o prodaji nekretnina broj: OPU – 946/2015 od 21.7.2015. godine, zaključen između M.J. i tuženog T.J., gubi pravno dejstvo prema tužiteljici u dijelu kojim je potrebno da se namiri njeno potraživanje po osnovu pravosnažne i izvršne presude Osnovnog suda u Modriči, broj: 86 0 P 006577 14 P 2 od 23.9.2014. godine i rješenja o izvršenju Osnovnog suda u Modriči broj: 86 0 I 006577 15 I od 15.7.2015. godine, po osnovu neosnovanog obogaćenja, u iznosu od 11.409,91 KM sa zateznom kamatom počev od 19.9.2009. godine do isplate (stav 1.).

Tuženi T.J. je dužan dopustiti tužiteljici da namiri svoje potraživanje iz kupljene parcele kč.broj: 666/2, zvane „P.“, u naravi pašnjak površine 3.507 m², upisane sa 1/1 na njegovo ime u Pl. broj: 763/1 u k.o. D.S. 1 (stav 2.).

Obavezani su tuženi P.J. i T.J. da solidarno tužiteljici naknade troškove postupka u iznosu od 8.352,00 KM (stav 3.).

Obavezan je tuženi T.J. da tužiteljici nadoknadi troškove u ponovljenom postupku u iznosu od 1.650,00 KM, sve u roku od 30 dana po pravosnažnosti presude (stav 4.).

Presudom Okružnog suda u suda u Doboju broj: 86 0 P 006577 19 Gž 5 od 26.3.2020. godine, odbijena je žalba tuženih i prvostepena presuda potvrđena.

Tuženi T.J. revizijom pobija drugostepenu odluku zbog povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, sa prijedlogom da se pobijana odluka preinači i tužbeni zahtjev odbije ili da se ukine i predmet vrati istom sudu na ponovno suđenje.

Tužiteljica u odgovoru predlaže da se revizija odbaci kao nedozvoljena ili da se odbije, a tuženi T.J. obaveže na naknadu troškova postupka na ime sastava odgovora u iznosu od 1.125,00 KM.

Revizija je djelimično osnovana.

Predmet spora, kada je u pitanju odlučivanje o reviziji tuženog T.J., jeste zahtjev tužiteljice naveden u izreci prvostepene presude.

Tokom postupka pred prvostepenim sudom nespornim je utvrđeno:

da je presudom Osnovnog suda u Modriči broj: 86 0 P 006577 14 P 2 od 23.9.2014. godine, obavezan M.J. (tuženi u toj parnici) da tužiteljici B.M. na ime neosnovanog obogaćenja isplati iznos od 11.408,91 KM sa zateznom kamatom počev od 19.9.2009. godine do isplate, kao i da joj naknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 7.340,00 KM; da je presudom Okružnog suda u Doboju broj: 86 0 P 006577 15 Gž 3 od 24.4.2015. godine odbijena žalba tuženog M.J.; da je tužiteljica podnijela 10.7.2015. godine prijedlog za izvršenje na temelju ovih izvršnih isprava protiv izvršenika M.J., koji je usvojen 15.7.2015. godine rješenjem o izvršenju broj: 86 0 I 006577 15 I; da je izvršeniku M.J. rješenje o izvršenju dostavljeno 18.7.2015. godine;

da je 21.7.2015. godine kod notara Nenada Andrića iz Modriče sačinjen kupoprodajni ugovor broj: OPU - 946/2015, kojim je izvršenik M.J. prodao tuženom T.J. (svom bratu) kč. broj: 666/2 u površini od 3.507 m²; da je ugovor proveden kod RUGIP, Područna jedinica Modriča; da je istog dana dužnik M.J. kod istog notara zaključio i ugovor o poklonu sa P.J. (svojim sinom), kojim mu je poklonio dio svojih nekretnina, koji ugovor je takođe proveden kod RUGIP, Područna jedinica Modriča.

Polazeći od ovako utvrđenog činjeničnog stanja, koje ne može biti predmet pobijanja i ocjenjivanja u ovom revizijskom postupku s obzirom na izričitu zabranu sadržanu u odredbi člana 240. stav 2. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik RS“, broj: 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13 -u daljem tekstu: ZPP), primjenom odredbe člana 280. i 281. Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“, broj: 29/78, 39/85, 45/89 i 57/89, te „Službeni glasnik RS“, broj: 17/93 do 74/04 -u daljem tekstu: ZOO), prvostepeni sud je odlučio kao u izreci.

Usvajajući tužbeni zahtjev tužiteljice u odnosu na tuženog T.J., prvostepeni sud smatra da je njemu bilo poznato da prodavac M.J. prodajom kč.broj: 666/2 ima namjeru onemogućiti tužiteljicu da naplati svoje potraživanje utvrđeno pravosnažnom presudom. Sud nije prihvatio tvrdnje tuženog T.J. da je „još prije rata“, kč. broj: 666/2 kupio zajedno sa izvršenikom na jednake dijelove od po ½, cijeneći da bi bilo logično da su se obzirom na vremenski protok do sada upisali kao suvlasnici, posebno nakon što je između njih u 2007. godini, kako tuženi tvrde, došlo do nespornosti u vezi međe kada su izveli geometra radi uspostave međe.

Po ocjeni suda nisu prihvatljivi iskazi svjedoka B.V. i N.J. o tome da je kč.broj: 666/2 „suvlasništvo“ M.J. i T.J., a razlog nalazi u tome da su srodnici tuženog T.J. i imaju interes da

on uspije u postupku. Iskaz svjedoka M.J.1 nije prihvatio jer smatra da „nije u skladu sa provedenim materijalnim dokazima“, a činjenica da je za M.J. i tuženog T.J. sjekao drva na navedenoj parceli „nije dokaz da su oni suvlasnici“.

Drugostepeni sud u cijelosti prihvaća činjenična utvrđenja i pravne zaključke prvostepenog suda, iz kog razloga odbija žalbu i potvrđuje prvostepenu presudu.

U odnosu na tvrdnje tuženog T.J. da se kao posjednik kč. broj: 666/2 upisao njegov brat M.J. sa dijelom 1/1 jer bi njemu to smetalo u ostvarenju dječijeg doplatka, drugostepeni sud nalazi da on nije ni dokazao da je ostvarivao pravo na dječiji doplatak, a osim toga, „da je imao druge veće parcele pa mu nisu smetale za taj doplatak“.

Drugostepena odluka je pravilna i revizioni navodi je ne dovode u opravdanu sumnju, osim u dijelu odluke o troškovima postupka.

Prema odredbi člana 280. stav 1. ZOO, svaki povjerilac čije je potraživanje dospjelo za isplatu, bez obzira kada je nastalo, može pobijati pravnu radnju svog dužnika koja je preduzeta na štetu povjerioca. Pobijanje je institut obligacionog prava koji povjeriocu pruža mogućnost da u svrhu namirenja svog potraživanja, pobija valjana imovinsko pravna raspolaganja insolventnog dužnika, namirujući se iz nekih vrijednosti koja više ne pripadaju dužnikovoj, već imovini njegovih pravnih sljednika.

Tužba za pobijanje, u skladu sa odredbom člana 285. ZOO, može se podići u roku od jedne godine za raspolaganja iz člana 281. stav 1. ZOO, a za ostale slučajeve u roku od 3 godine, s tim da se rok računa od dana kada je preduzeta radnja koja se pobija, odnosno od dana kada je trebalo preduzeti radnju koja se propušta. Rokovi su prekluzivnog karaktera, što znači da njihovim istekom prestaje samo pravo na tužbu i da teku stalno, bez prekida i zastoja, o čemu sud vodi računa po službenoj dužnosti.

U konkretnom slučaju, nižestepeni sudovi se nisu izjašnjavali o ovoj činjenici, a po ocjeni ovog suda radi se o blagovremenoj tužbi obzirom da se pobijaju ugovori zaključeni 21.7.2015. godine, a da je tužba podnesena prvostepenom sudu 12.10.2015. godine.

Opšte pretpostavke za pobijanje su dospelost potraživanja povjerioca, insolventnost dužnika, pravna radnja dužnika (svaki postupak dužnika kojim se umanjuje njegova imovina ili dužnik dolazi u nepovoljan imovinski položaj) i postojanje oštećenja povjerioca (potpuno onemogućeno ostvarenje potraživanja ili je ono znatno otežano). Uz opšte pretpostavke, potrebno je da se ispuni i jedna od posebnih pretpostavki propisanih članom 281. ZOO i da sudionici u sporu budu aktivno i pasivno legitimisani (član 283. stav 2. i 3. ZOO).

Aktivna legitimacija na strani tužiteljice nije sporna jer ona ima dospjelo potraživanje zasnovano na pravosnažnoj sudskoj odluci. Za aktivnu legitimaciju tužioca bez značaja da li je njegovo potraživanje nastalo prije ili poslije po dužniku preduzete pravne radnje koja je predmet pobijanja.

Pasivno legitimirana osoba u sporu o pobijanju je treće lice s kojim je ili u čiju je korist preduzeta pravna radnja koja se pobija, univerzalni nasljednici treće osobe i singularni nasljednici treće osobe (član 283. stav 2. ZOO). Pod trećom osobom, osim dužnikovog saugovaratelja, treba razumijevati i osobu koja je izvukla kakvu korist iz pravne radnje dužnika koja se pobija, jer je odlučujuća krajnja korist za trećeg.

Odredba člana 280. stav 2. ZOO izražava pretpostavku o tome da oštećenje povjerioca postoji uvijek kada usljed izvršenja pobijane pravne radnje, dužnik nema dovoljno sredstava da namiri povjeriočevo potraživanje. Dakle, tužilac mora dokazati da je naplata njegovog potraživanja potpuno onemogućena zbog insolventnosti tuženog, jer ovaj, kao dužnik tužioca, nema imovine na kojoj bi ovaj mogao ostvariti naplatu svog potraživanja u postupku prinudnog izvršenja. Stvarna ili vjerovatna nemogućnost namirenja tužiteljevog potraživanja mora postojati u trenutku izricanja zahtjeva za pobijanje.

U konkretnom slučaju tužiteljica je dokazala da je njen dužnik M.J. pobožnim ugovorima (poklonom i prodajom) raspolagao svom svojom imovinom i da ne postoji druga imovina iz koje bi tužiteljica mogla namiriti svoje dospjelo potraživanje. Tuženi drugačije nisu tvrdili niti dokazali.

U smislu odredbe člana 284. ZOO pobijani pravni posao dužnika i treće osobe nije pravno nevaljan, već on gubi učinak samo prema tužitelju i samo za koliko je potrebno za ispunjenje njegovog potraživanja. S obzirom na to, tužbeni zahtjev tužiteljice je pravilno postavljen.

Iz provedenih dokaza proizilazi da je izvršenik M.J. otuđio svoju imovinu, tačnije kč. broj: 666/2 u površini od 3.507 m², po kulturi pašnjak, tako što ju je prodao svom bratu T.J..

Odredbom člana 281. stav 2. ZOO je propisano da ako je treće lice dužnikov supružnik ili srodnik po krvi u pravoj liniji ili u pobočnoj liniji do četvrtog stepena, ili po tazbini do istog stepena, pretpostavlja se da mu je bilo poznato da dužnik preduzetim raspolaganjem nanosi štetu povjeriocu.

Imajući u vidu konkretan ugovor dužnika i tuženog T.J. koji je teretan i da su u pitanju bliski srodnici (dva brata), u naravi se radi o paulijanskoj tužbi (*actio Pauliana familiaria*). Za uspjeh ove tužbe potrebno je da je protivnik pobijanja dužnikovu imovinu stekao teretnim raspolaganjem i da je to raspolaganje učinjeno u korist dužnikovog supružnika ili srodnika po krvi u pravoj liniji ili u pobočnoj liniji do četvrtog stepena, ili po tazbini do istog stepena. Teret dokazivanja da niti on niti dužnik nisu znali niti mogli znati da se u vrijeme raspolaganja nanosi šteta povjeriocu, nalazi se na strani protivnika pobijanja.

Tuženi T.J. ove činjenice nije dokazao.

Potpuno je nelogično da tuženom T.J. „ne smeta“ da se njegov brat (izvršenik M.J.) vodi kao posjednik sa 1/1 dijela na kč. broj: 666/2, a tvrdi da su je kupili na jednake dijelove „još prije rata“ (dakle više od 20 godina prije zaključenja ugovora koji se pobija), da pitanje podjele i svog upisa vlasništva ne rješava iako je odavno prestao razlog zašto nije ostvario upis odmah kod kupovine (dječiji doplatak), a da samo tri dana nakon što je dostavljeno rješenje o izvršenju u korist tužiteljice na imovini izvršenika M.J., pristupaju zaključenju ugovora.

S druge strane, ako je već tačna tvrdnja da oni od kupovine drže u naravi svako svoj dio, onda bi bilo logičnije da je u sudskom postupku tražio sticanje dosjelošću nego da „ponovno kupuje istu nekretninu“ za koju je već jednom dao novac. Pravilno zaključuju nižestepeni sudovi da tuženi nije dokazao ni tvrdnju da je primao dječiji doplatak, pa time ni da mu je prepis ove nekretnine na svoje ime mogao smetati u ostvarenju tog prava.

Nisu prihvatljivi navodi revizije da nema mjesta za utvrđenje da je bez pravnog dejstva ugovor tuženog T.J. u visini potrebnoj za namirenje potraživanja tužiteljice, jer je pravosnažno

usvojen njen zahtjev u odnosu na ugovor koga je M.J. zaključio sa P.J. i koji je za predmet imao nekretnine znatno veće vrijednosti (ukupne površine 48.820 m², što je u naravi obuhvatalo njive, šume, voćnjak, pašnjak i kuću).

Stvarna ili vjerovatna nemogućnost namirenja potraživanja mora postojati u trenutku isticanja zahtjeva za pobijanje i tu činjenicu dokazuje tužitelj. Samo u slučaju da tuženi dokaže da dužnik povjerioca, osim otuđenih nekretnina, ima u vlasništvu i druge nekretnine čija je vrijednost dovoljna za namirenje potraživanja povjerioca, zahtjev se može odbiti. Ovu činjenicu tuženi nije dokazao.

U slučaju kada se tužbom istovremeno pobija više pravnih radnji dužnika (dva ili više ugovora prema različitim licima) ima mjesta da se tužbenom zahtjevu udovolji u cijelosti, bez obzira što su nekretnine iz tih ugovora različite vrijednosti i što je moguće, kao što je to u konkretnom slučaju, da u odnosu na jednog tuženog prema kom je tužbeni zahtjev usvojen odluka postane pravosnažna, a da prema drugom tuženom parnica još teče. Postojanje pravosnažne sudske odluke kojom se usvaja zahtjev i utvrđuje da je ugovor jednog od tuženih bez pravnog dejstva u odnosu na povjerioca kao tužitelja, ne znači da je zahtjev neosnovan u odnosu na ostale tužene i njihove ugovore zaključene sa dužnikom.

Tačno je da nekretnina iz kupoprodajnog ugovora tuženog T.J. obuhvata samo jednu parcelu, pašnjak površine 3.507 m², ali ovaj sud ne može da se upušta u procjenu da li će za namirenje potraživanja tužiteljice biti dovoljne nekretnine obuhvaćene ugovorom P.J. ili će biti nužna i prodaja nekretnina iz ugovora T.J.. Na to pitanje odgovor može dati samo sud pred kojim teče izvršni postupak.

Navodi revizije da sud nije jasno opredjelio pravni osnov iz tužbe tužiteljice jer se poziva i na neosnovano obogaćenje i na pobijanje dužnikovih pravnih radnji, nisu osnovani. Tužiteljica nepotrebno u tužbenom zahtjevu navodi institut neosnovanog obogaćenja samo zato jer je po tom osnovu usvojen njen tužbeni zahtjev protiv dužnika M.J., ali to samo po sebi zahtjev ne čini neurednim. Naime, prema činjeničnim navodima tužbe sasvim je jasno da se radi o pobijanju pravnih radnji dužnika i na tim materijalnopравnim odredbama su zasnovane nižestepene odluke.

Tačna je tvrdnja revidenta da u uvodu presude nije navedena vrijednost predmeta spora kao obaveznog elementa, ali taj nedostatak sam po sebi ne dovodi u pitanje pravilnost pobijane presude, posebno kod činjenice da je tužiteljica u tužbi jasno označila vrijednost spora u iznosu od 31.257,80 KM.

Suprotno navodima revizije, ovaj sud cijeni da se radi o očiglednoj omašci u kucanju presude koja je bez uticaja na odluku, a koja se ogleda u tome da je u dijelu kojim se obrazlažu troškovi postupka umjesto imena T.J. navedeno ime M.J., jer je izreka presude u tom dijelu jasna. Na isti način treba cijeliti i omašku u zbirnom iznosu (u izreci je to 8.352,00 KM, a u obrazloženju 8.325, 00 KM), a koju pogrešku sud može u svako doba ispraviti.

Tuženi iz ove parnice nisu jedinstveni suparničari (član 366. ZPP), niti su solidarno odgovorni u glavnoj stvari, pa revizija pravilno tvrdi da nije bilo mjesta da se solidarno obavežu na naknadu troškova postupka u iznosu od 8.352,00 KM. Ovi troškovi predstavljaju troškove postupka koji su nastali od podnošenja tužbe (12.10.2015. godine) do donošenja drugostepene odluke broj: 86 0 P 006577 18 Gž 4 od 29.3.2018. godine, kada je postupak pravosnažno okončan u odnosu na tuženog P.J., a vraćen na ponovno suđenje u odnosu na tuženog T.J..

Saglasno odredbi člana 393. stav 1. ZPP valjalo je u tom dijelu usvojiti reviziju i preinačiti odluku o troškovima postupka, te obavezati tuženog T.J. da na ime troškova postupka, nastalih do 29.3.2018. godine, isplati tužiteljici iznos od 4.176,00 KM, a ne da solidarno odgovara za iznos troškova od 8.352,00 KM. Ovo stoga jer je prvostepenom presudom broj: 86 0 P 006577 16 P 3 od 2.11.2017. godine za naknadu troškova tog dijela postupka već obavezan tuženi P.J. u iznosu od 4.050,00 KM, s obzirom da je drugostepenom presudom broj: 86 0 P 006577 18 Gž 4 od 29.3.2018. godine, odbijena žalba tuženog P.J. i prvostepena presuda potvrđena u dijelu u kom je u odnosu na njega usvojen tužbeni zahtjev i obavezan na plaćanje troškova postupka.

Troškovi nastali nakon ovog datuma su troškovi postupka u kojima se kao tuženi pojavljuje isključivo T.J., pa je pravilno presuđeno da je on sam dužan nadoknaditi troškove iz stava 4. izreke prvostepene presude.

Zahtjev tužiteljice za naknadu troškova revizionog postupka, na ime sastava odgovora na reviziju u iznosu od 1.215,00 KM, nije osnovan jer davanje odgovora nije bio potrebno radi vođenja parnice (član 387. stav 1. ZPP).

Temeljem odredbe člana 248. i 250. stav 1. ZPP, odlučeno je kao u izreci.

Predsjednik vijeća:
Tanja Bundalo

Za tačnost otpravka ovjerava
rukovodilac sudske pisarnice
Amila Podrašćić